

זיכרון עולם

האהשה
החשובה והדפקת

צדקה וחסד

מרת

ורדה שניצר

ע"ה

ב"ר מאיר ז"ל

תנצ"ב"ה

מאורות הדף הלימדי

עלון שבועי לומדי "דף היום"

זיכרון עולם

איש חי
רב פעלים

רודף צדקה וחסד

ר' משה שניצר

ז"ל

ב"ר מנחם מנדל ז"ל

תנצ"ב"ה

י"ל ע"י ביהם"ד למגידי שיעור "דף היום" בראשות הגרא"ד קובלסקי שליט"א ◆ לע"ג הור"ד מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ד משה יצחק ז"ל

גליון מס' 1281

בס"ד, כ"ז כסלו תשפ"ד

מסכת בבא קמא ל"ח-מ"ד ◆ אהבות א', ח' - ב', ג'

לשבוע בגלין

- ◆ "צדיק" שמכר את מצותו
- ◆ העברת בעלות על עבירות
- ◆ יראת הכבוד מפני תלמידי חכמים
- ◆ למי יהולקו פיזי תאונת המtos

- ◆ המשותף למציא הדפוס וליבואן תפוחי אדמה
- ◆ לגוטנברג יש חלק לעולם הבא
- ◆ ברכה על אלילות ערלה
- ◆ תשובתם של סגורי ישראל

בשורה לקוראי הגלין!

ניתן לקבל את הגלין בדוא"ל מיד שבוע חינם
להצטרופות: meorot@meorot.co.il

דבר העורך

לפנינו מכתב מרגש מאד שהגיע לפני שנים אחדות
אל שלוון המערצת, ובו עדות מהימנה ומדהימה,
על חיי התורה של בעלי המלאכה שבאירופה, לפני
מלחמת העולם הראשונה.

לכבוד מערכת "מאורות הדף היום".
ראשית כל יש לציין שהרב גמלוד, הר"ר

בכ"ז כסלו חיל יום האידציגיט של יהודי גלמוד, הר"ר
צבי בוימל זצ"ל, אשר היה מפורסם בעירו חיפה
כאחד מעמודי החסד שבעיר, ביחס עם רعيתו
עה. בתקופת ימי זקנותו הוא עבר לתגורור בפתח
תקווה, וגם שם נודע בפזרונו לצדקה ולכל דבר
שבקדושה, כפי שיעדים רבים וטובים.
בחיותיו בחור הנගתי לבקרו רבו, ותDIR היזי שומע
בignum סיפורים ומעשיות על העירה הפולנית אשר
בה הוא נולד והתגורר, עד עלייתו לארץ הקודש
◀◀

מבואר בסוגייתנו שגם העובך בתורה מקבל על כך שכר, שנאמר (ויקרא יח/ה): "אשר
עשה אתם האדם וחיה בהם", ואף הנכרי נכלל במילה "האדם". בעלי התוספות (ד"ה אלא האדם)
מקשים על כך מדברי הגרא"ד (בבב מציע קיד/ב) האומרת, שהנכרי אינו מכונה "אדם", ומשום כך
רבני עובדי כוכבים אינם מטמאים באלה, מוכח אף הוא, שהנכרים אינם נכללים במילה "אדם".
רבינו תם מתרץ על כך, שאם הנכרי אינו כולל במילה "אדם", אך הוא נכלל במילה "האדם".
בעל תורה חיים (מובא בשורת חתם סופר ח"ב יו"ד סי' של"י) מבאר את דברי בעלי התוספות, שהאדם
מורכב משני חלקים - גוף ונשמה. הגוף נוצר מן הארץ והנפש היא חלק אלוק ממעל
מעתה, אפשר להבין שהמילה "אדם" באה לבטא את ייחודה של יציר האלוקים, שבקרבו נשמה
שניתנה לו מאת ברוא עולם, ואילו המילה "האדם" כוונתה לגוף האדם. לפיכך, המילה "אדם"
רמזת לעם ישראל שנטיחדו בנשומות משאר אומות העולם. לעומת זאת המילה "האדם",
שרמזת לגוף האדם, כוללת בתוכה גם את הנכרים.

לגולנברג יש חלק לעולם הבא: רבי ישראל ליפשיץ, בעל תפארת ישראל, מאיר בפרישו
על דברי המשנה באבות (פרק ג' משנה י"ד) האומרת "חביב אדם שנברא בצלם", ומבארא, שחז"ל
באמירתם שהנכרים אינם קרויים אדם, לא התכוונו לשולב בכך את מעלם, שהרי גם הם
נבראו בצלם אלוקים, ובודאי שלא התכוונו להשווותם לבעלי חיים, שהרי גם לחסידי אומות
העולם יש חלק לעולם הבא (רמב"ם הל' תשובה פ"ג הל' ה). בדבריו מציין בעל תפארת ישראל את
הנכרים שהמציאו תרופות חשובות לתועלת האנושות, ואת "דראקה", שיבוא זרע תפוחי אדמה
מיבשת אמריקה לאירופה, ובכך הצל נפשות רבות מרעב, בהם רבים מהחינו בני ישראל, ואת

לעילי נשמת

הר"ר משה הלוי יעקובסון ז"ל
ב"ר משה יהודה ז"ל נלב"ע א' בטבת תנצ"ב"ה
הונצח ע"י המשפחה שייחיו

לעילי נשמת

מרת שפחה בליטנאל ע"ה

בת הר"ר שכנא דוד ז"ל

נלב"ע כ"ח בכסלו תשמ"ב

תנצ"ב"ה

הוונצחה ע"י נכהה דידיינו
הר"ר שאול חסדיאל ומשפ' שייחיו - בני ברק

מרת ר依יזל גולדשטיין ע"ה

ב"ר בן ציון אליעזר ז"ל

נלב"ע ב' טבת תשמ"ו

תנצ"ב"ה

לעילי נשמת

מרת שושנה זילברשטיין ע"ה

ב"ר משה יהודה יבדליך"א נלב"ע ביום כ"ט בכסלו תשס"ד

תנצ"ב"ה

נֶר ה'
נְשָׁמָת
אָדָם

לעילי נשמת

מרת מרים ברכה רוזנצוויג ע"ה

ב"ר מאיר יהושע ז"ל

נלב"ע כ"ט בכסלו תשע"א

תנצ"ב"ה

הוונצחה ע"י המשפחה שייחיו

נֶר ה'
נְשָׁמָת
אָדָם

הבא "גוטנברג" מצוי הדפוס, שזכהו נלהדים רבבות דפי גمرا, ובודאי שיקבלו את שכרם לעולם

על כן מבואר בעל תפארת ישראל, כי מלכתחילה הכינוי "אדם" אינו יהא אלא לאדם הראשון, שכן נברא מן האדמה, שהרי האנושות כולה, היא יצירת בשר ודם. מכל מקום, חז"ל קבעו כי גם בני ישראל יוכנו "אדם", ממשום שהוא, בני ישראל, נולדים לתוך ההכרה והידיעה שהקב"ה ברא את העולם, ובכך אנו דומים לאדם הראשון, ועל כן אנו נקראים על שמו. לעומת זאת הנוצרים אינם מכונים על שמו, אולם, ועודאי שככזאתו של אדם הראשון הם מכונים "בני אדם" כאמור הפסוק (תהלים סטו/ט) "והארץ נתנו לבני אדם".

ברכה על אילנות ערלה: בטיעון זה, שהנקרים גם הם מכונים "בני אדם", משתמש בעל חלkat יעקב (שוו"ת או"ח סי' נ"ו), בדונו על אודות הספק שעורר הגאון רבי עקיבא איגר האם מותר לברך ברכות האילנות על אילן ערלה, שהרי אנו מכרכים "לייהנות בהם בני אדם", ובשנת ערלה אסור ליהנות מהם. אולם, בעל חלkat יעקב סובר, כי הוואיל וגם הנקרים קרויים "בני אדם", שוב אין מניעה לברך על האילנות, שכן, נוסח הברכה הוא "לייהנות בהם **בני אדם**", ובני האדם הנקרים הרי מותרים לאכול מאילנות ערלה.

תשובותם של סנגורו ישראל: מעוניין לציין את דברי בעל שדי חמד (כללים מערכת א' אות ע"ד), הכתוב בספר יפה, ששימש רבים מרבני עם ישראל ומשגורי בפולמוסים שהתפתחו עם נוצרים אשר חשו עצם או הציגו עצם כנפגעים ממאמר חז"ל, ש"אתם קרוים אדם ואין נקרים קרוין

חכמי ישראל לדורותיהם הדגישו בויכוחיהם אלו, כי המילה "אדם" שונה ומיווחדת מכל המילים המכונות את האנושות. שהרין את המילה "איש" אפשר לומר בלשון רבים: אנשים. כמו כן, גבר-גברים, אשה-נשים וכדומה, לעומת זאת, אין כל ביטוי בלשון רבים למליה "אדם". על כן יאה לעם ישראלי בלבד הכנוי "אדם", על שם שכל העם הוא כאיש אחד בלב אחד, שהכל כואבים את כאבו של כל יהודי באשר הוא נמצא.

דף לח/א ראה ויתר גוים

המצוות אינן תרופות

הוגיימם הפסידו את הזכות הגדולה בייתור לה יכול אדם לאפשר - שכר עבור קיום מצוות ה'.
הגמרה בסוגיותינו מספרת שכאשר התבادر שאומות העולם אין מקיימות את שבע המצוות
שנינתנו לבני נח, קבוע הקב"ה שף אם יקיימו מכאן ולהבא, הון לא יקבלו על כך שכר כ"מצווה
ועושה", אלא שכר פחותה כ"מי שאין מצווה ועושה".

איזה שכר ניטל מן הנכרים? הנצי"ב העמק דבר ויקרא בתחלת פ' בחוקותי מבואר, שכיר המצוות אינו כתשלום תמורה לעבודה, אלא שכרו של אותו אדם שמקיים מצווה היא ההתעלות לדרגה רוחנית גבוהה יותר, בה הוא זוכה להתקרב ולהינות מזיו השכינה. הנצי"ב משווה זאת לאדם הנוטל תרופה במצבות הרופא, שהבראותינו אינה פרס על ציוויל להוראות הרופא, אלא היא תוצאה טبيعית של השפעת התרפיה על גופו. כך גם המצווה, שטבעה הוא לромם את האדם ולהעלתו בדרגה. שכר זה לא ניטל מן הגויים שמקיימים את מצוותיהם, שהרי הוא תוצאה טبيعית של קיום במצוותם.

אלא, מלבד זאת שומר שכר מיוחד לשומרי מצוות ה' עקב קיום העולם בעצם עשיית ציוויל של מי שאמר והיה העולם. זכות זו, מכabbr הנקצי"ב, נטל הקב"ה מן הנכרים בכר שקבע, שהעולם לא ישען אלא על עם ישראל בלבד. לפיכך, היהודים בלבד הם הזוכים לקבל שכר על קיום העולם בראויותם אב הוריהם ושבו שלום אינו ונשונו עליבם איתם זוריות לשוכב זה.

צדיק שמכר את מצוותיו: בספרו משיב דבר (שו"ת ח'ג סי' י"ד) מספר הנצ"ב על יהודי שהציג את עצמו כצדיק בעל זכויות רבות, והיהודי תמים וירא אלוקים התפתחה על ידו לרשות ממוני את זכויותיו תמורה להתחייבות לשלם עבורו 22,000 רובל טבען ותקילין. לאחר מספר ימים התעשת הקונה וננה לחכם גדול ששאל בחלום והודיעו לו, כי אותו "צדיק" אינו אלא כל האדם, וזכויותיו אין רשות כלל וכלל. עקב כך ביקש הקונה לבטל את המכירה, אך ה"צדיק" דרש בתקיפות מן הקונה לששלל לידיו את הסכום המובטח.

בתחילת דבריו הזכיר נזף חמורות ב"צדיק" שמכר את זכויותיו ובכך הוכיח הלכה למעשה שאין הוא מעריך כראוי את שוויו של עולמו הרוחני. למעשה הכריע הנזיב, כי אין כל תוקף למכירות מניות שנעשו בעבר, מאחר ששכר המוצהה הוא תוצאה טبيعית מקיימת המוצהה, ואין מועד אלא למקיימה בלבד. לפיכך האדם שקנה את שכר המוצהה, הרי הוא חולה שركם עסקה עם אדם ברא שיטול תרופה עבורו, שכמובן אין החולה עצמו מרפא עצמו, כמו כן רכישת שכר מוצאותיו של הזולט אינה יכולה להועיל לקונה במאומה [אמנם, יש שכר על קיום העולם, שהוא כתשלום על מעשה המוצהה אף אין מכירה לחצאיו, ומאחר שמכירת השכר הטבעי אינה חלה, כל הקניין בטלים].

עירים פולניות לפניה שנים רבות, טרומ מלחמת העולם הראשונה.

חיהים אינם אלא מירוץ נגד השעון – האם בטנם של הילדים תהמה מורכב עוד לפני שהיא סיפק להבילה את מספר הפרוטות אל הבית, או שמא יתמושל המזל, והק"ה ישלח את הפרוטות מוקדם, ובילדיהם ילכו לשונו שרעים

יום רודף יום. החיים חולפים. ריבים מאד מן היהודים חיו חי עוני, היו מהם שהתדרדרו לכדי חרפת רעב, ומן הסיפורים我们知道 והעדויות הרבות על אותה תקופה, עולה תיאור קשה, נוגע ללב, על אנשים קשי יום, אשר עמלו מבוקר עד ערב בעבודה גופנית קשה וمتישה. הסנדל הכספי, אשר ישב על משמרתו, ותיקן נעלים מרופטות במחירות אפסי. החיטוי שאמץ את עיניו הבלתי כדי לנעווץ מחת נספת בבד מהוה, כדי להופכו לבגד בפעם הרוביעית. העגלון צרוב הפנים ממשמש קופחת ושדוף העור מקרו צורב, המצליף בסוסו מזהה הרעב, בדרך פתתלה ממשמייה בוואה לאווסף בקתוות שהתקבצו כדי עיריה. שואב המים המיתולוגיים, שבמהלך השנים התאים את גבו לעזיקולי המוט שנשא את דלי המים, ובימי שרב קשים היה מהלך בדור, מים משני צדיין, והוא איינו לוגם מהם, שהרי פרנסתו מה תהא עלייה.

בית הכנסת של בעלי המלאכה.
בית הכנסת מיחיד היה להם לבעלי המלאכה. בבית
הכנסת הותאמו שיעורים לפ' רמת הבנתם, נרכשו
ספרים קודש לפ' גנצר להם, וועל בית הכנסת הזה
נסוב סיפורי של הר"ר צבי בוימל ז"ל.

אמם - נוצרים - צבאותם - ברכותיהם ומלחמותם - אברכרים - מוגדי משוגרים - גורבי דין - עזראים

“אות לפנֵי
השיעור ואות
אחרי”

גם הר"ר ישראלי, מגיד שיעור
בירושלים לא מותר.

2 משניות ביום וכל היום נראה אחרת.

כולם מצטרפים מה איתך?

**לקבלת ספרון חודשי ראשון חינם
מתקשרים ומאררים את הנשמה! *3764**

משנכנסת אל בית הכנסת של בעלי המלוכה, מיד הייתה מבחין בתופעה מוזרה ביותר. לא, אני מתחוו לעניית העולבה שזעקה מכל קיר, זה היה מוכן. כוונתי היא לשוחחות של בית הכנסת. וכי תאמור מה מיוחד כבר בשוחחות בית הכנסת של בעלי בתים דשם, וכי מעולם לא עינינו שולחן ארכו עשו מעץ מחוספס - אכן. האם מעולם לא חזינו בשולחן שארבע רגליו אין דומות זו לזו - חזינו. האם מעולם לא שזפו עינינו שולחן המקבוע לריצה מהשש שם ייזוזו יתר על המידה יימוטט ויקרסו - שזפו. המיחוד בשוחחות בית הכנסת, היה מה שאין בהם כל השוחחות היו מפוחחים ובמרק祖ם היו פזורים חורים בלתי מהותניים.

בשעת ערב, היו החיט, הסנדלים, העגלון ושובא המים מתכנסים בבית המדרש כדי להגוט בתורת ה. שמש בית הכנסת היה מוציא גרות מתחת לבימה, מתריך מעט שעווה, מדליק אותם אל השוחחות, ומצטרך אל הלומדים.

ויח קרה היה מושבת מחוץ לבית המדרש. צורת המחרך לא הייתה בטוחה כלל ועיקר. הפרנסה של יום י"ד סי' רמ"ד סע' ט). כמו כן כאשר אדם קורע את גבו על תלמיד חכם שנטפר, הוא רשאי לאחوات את מקום הקריעה למחורתו, ואילו קריעה על רבו מובהק אין לאחotta לעולם (שו"ע י"ד סי' שמ"ס ע"ז). גם בדין אבידה ניתן ביטוי להלכה זו, כאשר נפסק (שו"ע ח"ו מ"ס רס"ד סע' ב') שהמושׂא אבידת רבו ואבידת אביו, עליו לטפל באבידת אביו, אך אם הוא מצא את אבידת אביו ואת אבידת רבו המובהק, עליו לטפל באבידת רבו.

גם בעל תרומות הדשן (סי קל"ח) פסק שלגדול הדור יש דין של רבו מובהק, וכפי שסבירו החיד"א

במהרש"ם (שות ח"ג סי' קנ"א), כאשר יהודי הסכים לרכוש את כל חטא חברו תמורה שלושים רובל כסף, אך לפני מתן המעות היהודי הקונה לעדים כי כל כוונתו לצחוק בעלמא, והוא אינו מתחוו באמצעות לרכוש את עוננותו של חברו. למרות זאת, זההרו המהרש"ם, כי הוא ראוי לעונש ולקנס על כך שחילל שם שמיים, וכאיilo כפר בשכר ובעונש.

דף/ב עד שבא רבינו עקיבא ולימד

יראת הכבוד מפני תלמידי חכמים

הגמרה בסוגייתנו מביאה את דברי רבינו עקיבא, שדרש מהפסק (דברים י/ג) "את ה' אליך תירא", שיש להתייחס ביראת כבוד לתלמידי החכמים. בעלי התוספות (ד"ה לרבות ת"ח) מבארים, כי פסוק זה בא לרבות את דיני המורה המיחודים הנוהגים כלפי רב מובהק שלימדו תורה, או כלפי מי שהוא גדול הדור ומפורסם בדורו" (רמ"א י"ד סי' רמ"ד סע' י), שדינו כרב מובהק, ואילו מהפסק (ויקרא יט/לב) " מפני שיבת תקום" אנו למדים כי יש לכבד את שאר תלמידי החכמים.

ואכן ההבדל בין כבוד תלמיד חכם לכבוד רב מובהק בא לידי ביטוי בהלכות רבות, כגון: החיבור לקום מפנה רבו מובהק, הינו גם כאשר הוא נראה לו מרוחק רב, לעומת זאת, מפני תלמיד חכם אחר יש לעמוד רק כאשר הוא עובר בתוך ד' אמותיו של האדם היושב, אך לא לפני כן (שולחן ערוך י"ד סי' רמ"ד סע' ט). כמו כן כאשר אדם קורע את גבו על תלמיד חכם שנטפר, הוא רשאי לאחوات בו תורה בלבד, והיהודים שלמדו תורה. והיו אוטם מים, יושבים ואוכנים, רצענים, עגלונים וושאבי סנדלים, אופים, חיטאים, רצענים, עגלונים וושאבי סנדלים, אופים, חיטאים, רצענים, עגלונים וושאבי מים, יושבים והוגים בתורה. הזמן חלף, החלב המובהק, עליו לטפל באבידת אביו, אך אם הוא מצא את אבידת אביו ואת אבידת רבו.

גם בעל תרומות הדשן (סי קל"ח) פסק שלגדול הדור יש דין של רבו מובהק, וכפי שסבירו החיד"א (במספר קדומות מערכת מ' מות ז'), שבנשמטהו של גדול הדור יש ניצוץ ממשה רבינו ע"ה, מקבל התורה, ועל כן של גדול הדור הוא כדין רבו מובהק שלימדו תורה.

הרב מבריסק צ"ל (בחידושי הרוי"ז הלוי על הרמב"ם הל' תלמוד תורה פ"ה הל' י"א) עומד על ההבדל הייסודי שבין כבוד תלמיד חכם לבין כבוד רבו מובהק. הרמב"ם פוסק (שם) ש"הרוב המובהק שרצה למחול על כבודו... הרשות בידו". משמעו, איפוא, שרק רב מובהק רשאי למחול על כבודו, אך תלמיד חכם אחר אינו רשאי לעשות כן. ובואר הרב מבריסק, שמצוות כבוד תלמידי חכמים אינה חייבת כלפים, אלא מצויה עליהם לכבדם על יgit'עתם העצומה בתורה הקדושה. לעומת זאת, החובה לכבד את רבו המובהק הינה חוב איש המוטל על התלמיד לכלי רבו על כך שלימדו תורה. לפיכך, על תוספת הכבוד לה זכאי הרב המובהק, רשותו למחול, שהרי מצויה זו נובעת מחשיבותו של התלמיד לרבו. אמן, להלכה נפסק, שגם רב שאינו רבו מובהק רשאי למחול על כבודו (שולחן ערוך סי' רמ"ד סע' י"ד, כסוף משנה שם).

למי יחולקו פיצויי תאונות המtos

היהודי ירושלמי ששימש כשותחת, נסע לאורגניטינה כדי לשחות פרות, אך נספה בתאונת מטוס מהרידה שאירעה בדרךכו הארוכה. הנהלה מפעל הבשר בחו"ל עמדה לשגר לארץ ישראל סכום כסף גדול כפיצוים, מאחר שהשותחת נפטר בדרךכו לעובדה, ובפני הגאון רבי יצחק ווייס צ"ל הוצאה השאלה, כיצד יש לחלק את סכום הפיצוים בין בני המשפחה. האם הוא מגיע לאלמנה בלבד, האם גם לכל אחד מבניו של השותח זכות בממון זה, או שמא בכלל על כסף זה חלים דין הירושה ולבכור מגע כפליים, שהרי כסף זה מגיעعقب עבודתו של אביהם המנוח. בעל מנחת יצחק מביא בקשר לשאלת זו את דברי סוגיתנו.

בסוגייתנו מבואר, שבעליו של שור המועד להרוג בני אדם, משלם כופר לירושי הנפטר, כדמי ערכו של הנפטר [עיין לעיל דף מא/א שנחלקו בזה התנאים]. כן מביאה הגמורה את דברי ריש לקיש הדורש מן הפסוק (שםות כא/כט) "והמית איש או אשה", שכאשר שור הורג אשה נשואה, אין דמי הכופר שייכים לבעליה, כאשר ירושתה, אלא בניה נוטלים אותם, ואם אין לה בניהם יטלים שאררושה.

על כך מבקשת בעל הפלאה (קו"אABA"ע סי' צ' ס"ק ז') מהmarsch סוגיתנו, שם מבואר, כי הבעל אינו יורש אלא נכסים שנמצאו תחת ידי אשתו בשעת מיתתה. אולם נכסים שיגיעו לה לאחר מכן ירושות שיגיעו לה לאחר מיתתה, אין לו זכות בהן, ואף ממון שהלוותה לאחרים לפני נישואיה, אין הוא רשאי לגבותו מיד הלוותם, אלא ירושה האחרים נוטלים אותו (שולחן ערוך שם, סע' א). אם כן, מדוע יש צורך בפסוק מיוחד כדי ללמד ממנה שהבעל אינו מקבל את דמי הכופר, הרי

ברכת התורה, העורך

פנינים

דף/ב הויאל ואין משתלים אלא לאחר מיתה

היהודי ירושלמי ששימש כשותחת, נסע לאורגניטינה כדי לשחות פרות, אך נספה בתאונת מטוס

מהרידה שאירעה בדרךכו הארוכה. הנהלה מפעל הבשר בחו"ל עמדה לשגר לארץ ישראל סכום

כסף גדול כפיצוים, מאחר שהשותחת נפטר בדרךכו לעובדה, ובפני הגאון רבי יצחק ווייס צ"ל

הוצאה השאלה, כיצד יש לחלק את סכום הפיצוים בין בני המשפחה. האם הוא מגיע לאלמנה

בלבד, האם גם לכל אחד מבניו של השותח זכות בממון זה, או שמא בכלל על כסף זה חלים דין

הירושה ולבכור מגע כפליים, שהרי כסף זה מגיעعقب עבודתו של אביהם המנוח. בעל מנחת

יצחק מביא בקשר לשאלת זו את דברי סוגיתנו.

בsegueו מבואר, שבעליו של שור המועד להרוג בני אדם, משלם כופר לירושי הנפטר, כדמי

ערךו של הנפטר [עיין לעיל דף מא/א שנחלקו בזה התנאים]. כן מביאה הגמורה את דברי ריש לקיש

הדורש מן הפסוק (שםות כא/כט) "והמית איש או אשה", שכאשר שור הורג אשה נשואה, אין דמי

הכופר שייכים לבעליה, כאשר ירושתה, אלא בניה נוטלים אותם, ואם אין לה בניהם יטלים שאר

ירוששה.

על כך מבקשת בעל הפלאה (קו"אABA"ע סי' צ' ס"ק ז') מהmarsch סוגיתנו, שם מבואר, כי הבעל

אינו יורש אלא נכסים שנמצאו תחת ידי אשתו בשעת מיתתה. אולם נכסים שיגיעו לה לאחר

הזמן, כגון: ירושות שיגיעו לה לאחר מיתתה, אין לו זכות בהן, ואף ממון שהלוותה לאחרים לפני

נישואיה, אין הוא רשאי לגבותו מיד הלוותם, אלא ירושה האחרים נוטלים אותו (שולחן ערוך שם, סע' א)

. אם כן, מדוע יש צורך בפסוק מיוחד כדי ללמד ממנה שהבעל אינו מקבל את דמי הכופר, הרי

דמי הכהן אינם אלא חוב שנוצר לאחר מיתתה, ואין הם נחשים כנכש שהיא תחת ידיה בשעת פטירתה? בעל מנחת חינוך (מצווה נ"א) שנדרש לשאלת זו מבאר, כי כאשר נתבונן נבחין כי אדרבה, לויל' חידוש התורה שכסף הכהן אינם מיועד לבעה, הינו סבורים שהבעל יקבלו, שכן, למעשה בעל הוא היורש את אשתו אלא שהتورה הטילה מגבלות על כל יורשו, שאין הוא יורש כי אם ממון שהוא ברשותה בשעת פטירתה. אולם, למעט ממון זה, הבעל הוא היורש.

והנה, כסף הכהן כלל אינו נכלל בדיני ירושה, שהרי הוא אינו אלא חוב כספי שנוצר לאחר מיתתה ומועלם לא היה שלו, אלא התורה קבעה שעל בעל השור להעניק מתנה ליורשי הנרגמת. מעתה, אחר שבבעל השור מחויב להעניק מתנה **ליורשי הנרגמת**, ככלות לא הינו מענקיים זאת לבעל, שהוא היורש העיקרי? על כן נזקק ריש לקיש לדרשא מיוחדת כדי ללמד, שגם מתנה זו אינה מיועדת עבור הבעל.

לפיכך, אומר בעל מנחת יצחק (ח"ז סי' קל"ז) גם במקורה זה של השוחט, לאחר שסטוכם הפיצויים מעולם לא היה של הנפטר, אין חלים עליו דין ירושה כלל ועיקר, וכל שיש לברר הוא מה המנהג במרקמים אלו, כיצד מחלקים את הכסף, האם לאלמנה בלבד, או שמא לכל בני המשפחה, אף אין עליון דין ירושה.

השיב ר' זאב: אבי הצעיר צער גדול על פטירתה. אך תחילה, מיד עם עלותה למורומים, הוא ניגש לארון הבגדים שם היו תולמים מלובשיה, הוציאו ממנו בגדי מובגדיה והעבירו לאורונו, תוך שהוא אמר: "כתב בתורה (במדבר כז/א) זירש אותה; והנני לך ממצות עשה".

הפטיר הרב מוקצק: "מי יכול להידמות לאיש קדוש שכזה" (סיפורו חסידים לרוב זיון על פרשת פנחס).

לעילי נשמה

הר"ר משה אדרל ז"ל

ב"ר חיים טוביה ז"ל נלב"ע א' בטבת תשנ"ד

תנצ"ב

הונצח ע"י המשפחה שייחיו

לעileyui נשמה

החבר מרדכי לנגה ז"ל

בן החבר משה מיכאל ז"ל

NELB"U C"Z בכסלו תשמ"ה

תנצ"ב

הונצח ע"י משפחת לנגה וווטנברג שייחיו

לעileyui נשמה

הר"ח ר' עקיבא גור

(גרשטיינקוברן) ז"ל

ב"ר יצחק ז"ל נלב"ע כ"ז בכסלו תשנ"ט

תנצ"ב

הונצח ע"י המשפחה הנכבדה שייחיו

לעileyui נשמה ראש משפחתו

ר' יעקב מיז ז"ל ב"ר שלום ז"ל

NELB"U A' בטבת תשס"ב **תנצ"ב**

הונצח ע"י בני המשפחה שייחיו

מתחלים. מהתחלת.

ותן חלקנו. דרך חדשה ללימוד של

חדש ראשון התנסות חינוך

קובע עיתים ללמידה עכשווי *

